

Ісасва Ілона Фадеївна

старший викладач кафедри німецької та другої іноземної мови
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м.Хмельницький, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НІМЕЧЧИНИ ВИЩОЇ ЛАНКИ

У статті автор аналізує зміст, форми та особливості професійної підготовки персоналу Федеральної поліції Німеччини вищої ланки, зосереджує увагу на застосуванні компетентнісного підходу до укладання програми підготовки керівного складу, який передбачає поряд із формуванням основних фахових і управлінських компетенцій розвиток особистості, здатної самостійно приймати рішення та брати на себе відповідальність, давати оцінку процесам, що відбуваються в суспільстві, визначати місце та роль в них своєї професійної діяльності, знаходити шляхи її удосконалення.

Ключові слова: професійна підготовка, поліцейські службовці вищої ланки, компетентнісний підхід, модульна книга.

Вступ. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1189-р було схвалено Стратегію розвитку Державної прикордонної служби, метою впровадження якої є забезпечення ефективної реалізації політики у сфері безпеки державного кордону, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні [1]. Ця стратегія передбачає в тому числі й удосконалення системи підготовки особового складу Державної прикордонної служби України, зокрема шляхом впровадження європейських стандартів, обміну досвідом з навчальними закладами правоохоронних органів України та держав-членів Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення закордонного досвіду підготовки персоналу правоохоронних органів і прикордонників зокрема були присвячені роботи таких науковців: О.Кобозев досліджував особливості та тенденції розвитку професійної підготовки управлінських кадрів поліції в країнах Європи, І.Колонтаєвська у своєму дисертаційному дослідженні аналізувала системи професійної освіти кадрів поліції зарубіжних країн (на прикладі США, Канади, країн Західної та Центральної Європи, Скандинавії), О.Даниленко вивчав особливості професійної підготовки фахівців правоохоронних органів в навчальних закладах провідних країн НАТО (на прикладі США та ФРН), В.Ковтун, Д.Рюриков, Т.Соляр здійснили глибокий аналіз особливостей професійної підготовки персоналу берегової охорони США, С.Пьсол, Л.Цвях розглядали у своїй статті організацію підготовки персоналу в академії Федеральної поліції Німеччини, О.Кіреєв та Н.Ринденко дослідили певні аспекти професійної підготовки персоналу Прикордонної варті Республіки Польща тощо. Вибір напрямку дослідження обумовлений тим, що Німеччина накопичила значний досвід розробки стандартів професійної діяльності та підготовки поліцейських, їх правового та соціального захисту, формування корпоративної культури, мотивування поліцейських до підвищення професіоналізму. Про зацікавленість у обміні досвідом саме з Федеральною поліцією Німеччини (до липня 2005 року – Федеральна прикордонна охорона) свідчать й як вже реалізовані так і нещодавно підписані програми співробітництва Державної прикордонної служби України та Федеральної поліції.

Метою статті є здійснення аналізу змісту, форм і основних підходів до професійної підготовки персоналу Федеральної поліції Німеччини вищої ланки з ціллю подальшого вивчення можливості використання німецького досвіду в системі підготовки керівного складу Державної прикордонної служби України.

Виклад основного матеріалу. Підготовку полі-

цейських службовців вищої ланки (категорія звань від «поліцайрат») поліції федеральних земель та поліції федерального значення здійснює Вища школа поліції Німеччини м.Мюнстер, на її ж базі організуються курси підвищення кваліфікації для керівного складу [2]. Випускники Вищої школи поліції Німеччини отримують диплом магістра з державного управління (поліцейський менеджмент).

Після проведення цілої низки досліджень щодо сфер діяльності поліцейських службовців вищої ланки у Німеччині колективом Вищої школи поліції було застосовано компетентнісний підхід до створення відповідного стандарту професійної підготовки поліцейських службовців цієї категорії та розроблено модульну книгу їх професійної підготовки «Modulhandbuch Masterstudiengang: Öffentliche Verwaltung – Polizeimanagement (Publik Administration – Police Management)» [3].

Передбачається, що після проходження відповідної підготовки поліцейські службовці вищої ланки повинні бути спроможними керувати великими підрозділами та відділками, спрямовувати дії своїх підлеглих у великомасштабних операціях, виконувати керівні функції в центральних органах поліції федеральних земель та Федеральної поліції, керувати підрозділами, що беруть участь в операціях в рамках міжнародної співпраці, а також виконувати відповідні обов'язки у сфері підготовки та підвищення кваліфікації поліцейських службовців.

Крім основних фахових та управлінських компетентностей необхідними для поліцейських службовців вищої ланки були визначені ще й такі уміння та навички [3, с.4]:

- перспективне, методичне, аналітичне мислення, що забезпечить краще розуміння взаємозв'язку та взаємного впливу таких явищ як держава, суспільство, політика, право та поліція;
- керування службовою діяльністю підпорядкованого персоналу, яка повинна бути зорієнтована на задоволення потреб громадян;
- організація взаємодії з поліціями федерації та поліціями федеральних земель, взаємодії між поліцейськими підрозділами на міжнародному рівні, а також взаємодії з іншими установами та особиста відповідальність за її якість;
- переконлива репрезентація поліції перед громадськістю, формування позитивного враження від діяльності поліції у населення;
- розробка та реалізація економічно раціональних планів організації службової діяльності підпорядкованого підрозділу;
- попередження конфліктних ситуацій та компе-

тентне розв'язання конфліктів у разі їх виникнення;

- критичний аналіз власної діяльності як поліцейського та як керівника, зокрема з етичної точки зору;
- аналізування та організація власної службової діяльності, зокрема з точки зору об'єктивно правильного використання людських ресурсів, особливо в умовах великих навантажень;
- оцінка значимості та переконливості наукової інформації з урахуванням використаних методів;
- застосування наукових методів з метою систематизації та аналізу проблем діяльності поліцейського відомства;
- постійне самостійне удосконалення фахових знань та їх застосування у разі потреби.

Навчання триває два роки, містить 120 кредитів – 20 модулів. Один кредит дорівнює 30 академічним годинам, загальний обсяг часу навчання – 3600, з них аудиторних занять – 1802 години.

Модулі першого курсу навчання опановуються слухачами на базі відповідних відомчих навчальних закладів, в залежності від того, до якого роду поліції належить слухач. Представники Федеральної поліції навчаються протягом першого курсу магістратури у Академії Федеральної поліції м. Любек. Від Вищої школи поліції

Німеччини призначаються на цей період консультанти з відповідних предметних галузей, які закріплюються за певними модулями й поіменно прописуються у модульній книзі на конкретний рік набору.

У табл. 1 показано розподіл навчального матеріалу за модулями та годинами (кредитами ECTS) із зазначенням форми звітності за кожним модулем згідно модульної книги для набору 2014-2016 років навчання.

Як бачимо, і як показує більш ретельний аналіз матеріалів модулів, до програми підготовки керівного складу були внесені найбільш релевантні теми, які враховують специфіку та охоплюють можливі сфери їх майбутньої службової діяльності. Заняття проводяться у формі лекцій, лекцій з елементами практичних вправ, семінарів, семінарів з елементами практичних вправ, семінарів з елементами тренінгу, практичних занять, бесід, проектних днів, тренінгів. На момент складання магістерського екзамену заборгованості за всіма модулями повинні бути закриті. Цікавим є той факт, що для опанування навчального матеріалу дев'ятого модуля слухачі повинні володіти англійською мовою на рівні B1, адже заняття цього модуля у формі лекцій, семінарів, групових, практичних занять проводяться частково англійською мовою. Усні екзамени приймаються у

Таблиця 1

Розподіл навчального матеріалу за модулями та годинами (кредитами ECTS) згідно модульної книги для набору 2014-2016 років навчання

№ модуля	Зміст навчального матеріалу	Форма звітності	Обсяг часу / кількість кредитів ECTS
1 – ший курс навчання (на базі відомчих навчальних закладів)			
M1	Методи досліджень у поліцейській науці – Поліція у суспільстві	домашня письмова робота	90 год./3 ECTS
M2	Особливі аспекти конституційного права та права втручання, європейського права, а також методи застосування норм права	письмовий екзамен	150 год./5 ECTS
M3	Основи управління службовою діяльністю	письмовий екзамен (240 хв.)	210 год./7 ECTS
M4	Керівництво співробітниками; застосування норм права у державній службі	письмовий екзамен – 60% загальної оцінки (240 хв.) і усний екзамен – 40% загальної оцінки (45 хв.)	300 год./ 10 ECTS
M5	Структура та функціонування організацій	усний екзамен	180 год./6 ECTS
M6	Кримінальні науки	письмовий екзамен (240 хв.)	240 год./8 ECTS
M7	Управління: безпека дорожнього руху I	письмовий екзамен (180 хв.)	150 год./5 ECTS
M8	Здобуття інформації в поліцейській службі	письмовий екзамен (240 хв.)	150 год./5 ECTS
M9	Розв'язання складних ситуацій I	письмовий екзамен (240 хв.)	210 год./7 ECTS
M10	Структура та організація діяльності поліції Федерації та федеральних земель	оцінка результатів поточного навчання	120 год./4 ECTS
2-й курс навчання (на базі Вищої школи поліції Німеччини)			
M11	Поліцейська наука, професійна етика та робота із громадськістю	усний екзамен	90 год./3 ECTS
M12	Управління персоналом в поліції	усний екзамен	120 год./4 ECTS
M13	Менеджмент в поліції	письмовий екзамен (180 хв.)	180 год./6 ECTS
M14	Кримінологічні аспекти контролю та запобігання злочинності	письмовий екзамен (120 хв.)	60 год./2 ECTS
M15	Злочинність як феномен, шляхи та методи боротьби з нею	домашня письмова робота	210 год./7 ECTS
M16	Тяжкі злочини – запобігання, боротьба та кримінальне переслідування	усний магістерський екзамен	180 год./6 ECTS
M17	Розв'язання складних ситуацій II	письмовий екзамен (240 хв.)	210 год./7 ECTS
M18	Управління: безпека дорожнього руху I	презентація	90 год./3 ECTS
M19	Взаємодія поліцейських відомств у Європі та міжнародна поліцейська співпраця	усний магістерський екзамен	120 год./4 ECTS
M20	Управління в умовах комплексних і міжкультурних комунікативних процесів	оцінка результатів поточного навчання	60 год./2 ECTS
	Магістерська робота		480 год./16 ECTS

складі комісії, до яких входять, як правило, викладач, який проводив заняття, та компетентний у відповідній сфері спеціаліст. На одного екзаменованого відводиться 30-45 хв.. Письмовий екзамен може тривати від 120 до 240 хв.. Кожна письмова робота перевіряється окремо двома експертами протягом максимум чотирьох тижнів. У разі виникнення розбіжностей у виставлених за роботу оцінках виводиться середньоарифметична оцінка з двох окремих. За результатами екзамену складається протокол, у якому зазначається в тому числі й інформація щодо фактів наявності переривів у навчанні, пропущених слухачами занять і інших надзвичайних подій, а також фіксується факт перевищення часу, відведеного на написання екзаменаційної роботи.

Про вимоги до виставлення оцінки за результатами поточного навчання протягом 10 і 20 модулів та обов'язкові для виконання види робіт (оформлення протоколів, короткі реферати, доповіді, проекти тощо) слухачів попереджають на початку модуля. При виставленні підсумкових оцінок за 10 і 20 модулів також враховується регулярність відвідування та активність на заняттях.

Слухачі самостійно обирають керівника та тему магістерської роботи, яка узгоджується з експертним відділом та затверджується. На дослідження теми відводиться 12 тижнів. Готова магістерська робота здається в експертний відділ в трьох роздрукованих екземплярах і в електронному форматі. Слухачі пишуть письмову заяву, у якій зазначають, що магістерська робота є їх особистим напрацюванням і під час її написання використовувались лише зазначені у переліку джерела. У випадку необгрунтованого перевищення відведеного на написання роботи терміну виставляється загальна оцінка «не достатньо» (5). Магістерську роботу оцінюють окремо науковий керівник і призначений екзаменаційною комісією експерт. У разі виникнення розбіжностей у виставлених за роботу оцінках виводиться середньоарифметична оцінка.

До усного магістерського екзамену допускаються слухачі, які не мають заборгованостей за модулями

(оцінки за модулі не нижче 4 – «достатньо»). Магістерський екзамен приймається екзаменаційною комісією у складі голови та чотирьох членів, з яких щонайменше двоє належать до постійного науково-педагогічного складу Вищої школи поліції. Екзамен складають групи загальною кількістю до чотирьох слухачів. На одного слухача відводиться від 45 до 60 хв.. Загальна оцінка за усний магістерський екзамен визначається шляхом виведення середньоарифметичної оцінки з окремих оцінок членів екзаменаційної комісії. Якщо загальна оцінка за екзамен не нижча за 4 – «достатньо», вважається, що 16 та 19 модулів також засвоєні (теми цих модулів виносяться на екзамен).

В кінці виводиться загальна оцінка (за п'ятнадцятибальною шкалою), яка охоплює результати модульних екзаменів, магістерської роботи та усного магістерського екзамену й вираховується за формулою: $(P1 \times N1 + P2 \times N2 + \dots) / (P1 + P2 + \dots)$, де P – кількість кредитів, відведених на модуль (магістерську роботу), а N – оцінка за підсумкову звітність [4].

В дипломі окрім окремих оцінок за кожен модуль вказується також середньоарифметичний бал за загальними оцінками модулів, загальна оцінка за результатами здачі модульних екзаменів, магістерського екзамену й оцінювання магістерської роботи та оцінка за шкалою ECTS.

Викладений матеріал і поглиблене вивчення програм професійної підготовки магістрів з державного управління (поліцейський менеджмент) у Німеччині дозволяє зробити наступні **висновки**: у програмах підготовки чітко простежуються міжпредметні зв'язки та відповідність змісту навчальних програм виконуваним у майбутньому управлінським функціям; застосований компетентнісний підхід сприяє всебічній підготовці та вихованню індивіда не лише як спеціаліста, професіонала своєї справи, а й як особистості, члена колективу та соціуму, здатного самостійно приймати рішення та брати на себе відповідальність, давати оцінку процесам, що відбуваються в суспільстві, визначати місце та роль в них своєї професійної діяльності, знаходити шляхи її удосконалення.

Список використаної літератури

1. Стратегія розвитку Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс] / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015р. №1189-р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-p>.
2. Gesetz über die Deutsche Hochschule der Polizei (DHPolG) und zur Änderung dienstrechtlicher Vorschriften. – Landesregierung Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf, 2005.
3. Modulhandbuch 2014/2016 – Masterstudiengang: Öffentliche Verwaltung – Polizeimanagement (Publik Administration – Police Management). – Deutsche Hochschule der Polizei, Münster, 2014. – 79 S.
4. Prüfungsordnung für Masterstudiengang Öffentliche Verwaltung – Polizeimanagement. – Deutsche Hochschule der Polizei, Münster, 2009.
5. Pagon M. European system of police education and training [Електронний ресурс] / M.Pagon, B.Virjent-Novak, M.Djuric, B.Lobnicar. – Slovenia: Colledge of Plice & Security Studies, 1996. – Режим доступу: www.ncjrs.gov/policing/eur551.htm
6. Stanislas P. Internatinal pespectives on police education and training / P.Stanislas. – New York: Routledge, 2013. – 344 p. / Stanislas P. Internatinal pespectives on police education and training. – New York: Routledge, 2013. – 344 p.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2017 р.
Рецензент: канд. філ. наук, доц.Цвяк Л.В.

Исаева Илона

старший преподаватель кафедры немецкого и второго иностранного языка
Национальная академия Государственной пограничной службы Украины
имени Богдана Хмельницкого, г. Хмельницкий, Украина

ПРОФЕСІОНАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛА ФЕДЕРАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ГЕРМАНІЇ ВІСШЕГО ЗВЕНА

В статье автор анализирует содержание, формы и основные подходы к профессиональной подготовке персонала Федеральной полиции Германии высшего звена; сосредотачивает внимание на применении компетентностного подхода к составлению программы подготовки руководящего состава, который предусматривает наряду с формированием основных профессиональных и управленческих компетенций развитие личности, способной самостоятельно принимать решения, давать оценку процессам, которые

проходят в обществе, определяют место и роль в них своей профессиональной деятельности, находят пути ее совершенствования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, полицейские служащие высшего звена, компетентностный подход, модульная книга.

Isaieva Iona

Department of German and Second Foreign Language
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of State Border Guard Service of Ukraine
Khmelnyskyi, Ukraine

PROFESSIONAL TRAINING OF SENIOR EXECUTIVE PERSONNEL OF FEDERAL POLICE OF GERMANY

In the article the author analyzes the content, forms and basic approaches to professional training of senior executive personnel of Federal police of Germany. The research direction has been chosen due to the fact that Germany has gained considerable experience in developing of standards for professional activities and training of police officers, their legal and social protection, forming corporate culture, motivating police officers to improve professionalism. The additional necessary skills for senior police officers were defined as follows: analytical and predictive thinking; development and implementation of cost-efficient plans for service activities of a subordinate unit; prevention of conflict situations and competent conflict resolution; critical analysis of own activities both as a police officer and as a leader, including the ethical point of view and in terms of objective and correct usage of human resources and so on.

Key words: professional training, senior executive police officers, competence approach, modular book.